

Tanulságos beszélykék kisebb gyermekek számára

AZ ESTI IMA

Az ájtatos Békesy kisasszony falusi jószágán élt, egy mértföldnyire a várostól. Egyszer este, midőn már az ágyban feküdt, és szokása szerint imakönyvéből olvasgatott, egy kocsi állott meg a háza előtt. A kisasszonyt egy beteg barátnéjához a városba hívták és ő szobalányával s inasával rögtön el is ment.

Egy tolvaj fölhasználta az alkalmat; hágcsón az ablakon át a kisasszony szobájába lépett, gyúszerével, melyet mindig magával hordott, gyertyát gyújtott, és drágaságok után tekintgetett, melyeket zsákjába dughatna.

Ekkor az éji állványon az ágy mellett a felnyitott imakönyvet látta feküdni, mellette egy gyertyatartó állott. A tolvaj beletekintett a könyvbe, és e szavakat olvasá: „Édes Istenem! Vajha e napot vétek nélkül fejeztem volna be, mily édesen esnék akkor álmom. Vajha egész életemet bűn nélkül tölthetném el; akkor még a halál is, mely oly keservesen esik az embernek, nem volna egyéb rám nézve édes álomnál.”

Ezen szavak annyira hatottak a tolvaj szívére, hogy mindent bántatlanul hagyott, az ablakon kisietett, és ezen időtől fogva soha, még egy krajcár értékű dolgot sem lopott. Halálos ágyán elbeszélte ezen történetet gyermekeinek és imádságra intette őket.

Utat talál az imádság
A bűnösnek lelkébe
S jámbor megtérés lopódzik
Rossz indulat helyébe.

*

A RÉPA

Egy szegény napszámos kis kertjében óriás répát tenyésztett, melyen mindenki elcsodálkozott. „A nagyságos úrnak akarok vele kedveskedni," mondta a napszámos, „mert örül annak, hogy ha a földet és kertet jól míveljük."

A répát a kastélyba vitte, és a nagyságos úr megdicsérvén az ő szorgalmát és jó akaratát, három aranyat ajándékozott neki.

Egy paraszt a faluban, ki igen gazdag és fösvény volt, ezt meghallván, így gondolkozott: „Én meg nagy borjaimmal fogok majd kedveskedni a nagyságos úrnak. Ha már egy hitvány répáért három darab aranyat ad - mennyit fogok még csak ezért a szép borjúért kapni!"

A borjút kötélen a kastélyba vezette és megkérte a nagyságos urat, hogy fogadja el azt ajándékul. A nagyságos úr észrevette, hogy miért lett egyszerre a fösvény paraszt ilyen bőkezű. És mondá, hogy ő a borjút nem akarja.

Azonban a paraszt kért és könyörgött, hogy csak meg ne vesse a nagyságos úr az ő szerény ajándékát. Végre így szólt az eszélyes úr: „Jól van; mert rákényszerítesz, elfogadom az ajándékot. De minthogy oly különösen bőkezű vagy irántam, nekem sem szabad hátra maradnom. Oly ajándékot adok érte, mely nekem háromszor annyiba került, mint borjad." És ezen szavakkal a bámuló és hüledező parasztnak - a jól ismert répát adta át.

Amit jó szívvel adsz másnak:
Isten fizet meg érte;
De a fösvény számításnak
Vajmi sovány a bére.

*

A DRÁGALÁTOS FÜVECSKE

Két szolgáló, Katica és Juliska, a városba mentek. Mindenik egy teli kosár gyümölcsöt vitt fején. Katica szünet nélkül zúgolódott és sóhajtozott; Juliska pedig csak nevetett és enyelgett.

Katica mondá: „Ugyan hogyan tudsz csak nevetni? Hiszen a te kosarad éppen oly nehéz, mint az enyim, és te semmivel sem vagy erősebb nálam.

Juliska pedig felelte: „Én egy füvecskét tettem kosaramhoz, attól olyan könnyű. Tégy te is úgy!”

„Ejnye,” mondotta Katica, „ennek igen drága füvecskének kell lenni. Én is szeretnék vele terhemen könnyíteni. Mondd meg csak a nevét.”

Juliska válaszolá: „A drágalátos füvecskét, mely minden bajt könnyebbé tesz - türelemnek hívják.”

Mert Életed keresztjét
könnyebben viszed,
Ha még a türelmet is
hozzá teszed.

*

A ZÖLD ÁG

Frigyes könnyelmű, pajkos gyermek volt. Nem ügyelt a jó tanításokra, sőt még gúnyt is űzött belőlök.

Egyszer Zsófi húgával a kertbe ment. Zsófi virágágya tele volt a legbájosabb virágokkal, Frigyesé pedig el volt hanyagolva, s csak dudva termett benne.

„Bátyám! bátyám!” mondá a rendszerető leány, „te dolgaidat csakugyan nem tartod rendben. Gondolj rám, egyszer még beteljesedik rajtad, amit anyánk mond: "Hogy egész életedben sem fogsz zöld ágra jutni." Frigyes nevetett, s a nagy körte fára fölmászva, leszólott nénjéhez: „Zsófi, nézz csak ide föl! Most éppen zöld gallyra jutottam!” - Egyszerre letörik az ág; Frigyes a földre esett és karját eltörte.

Ki a mások jó tanácsát
Megveti,
Az magát önnön kezével
Bünteti.

*

A DIÓHÉJ

Örzsike diót talált a kertben, mely még zöld héjba volt takarva. Örzsike ezt almának nézte, és meg akarta enni. De alig harapott bele, felkiáltott: „Ejnye, de keserű!” és eldobta.

Ferenc, az ő bátyja, ki okosabb volt nála, a diót azonnal fölvette és fogaival meghámozván, így szólt hozzá: „Én a keserű héját nem becsülöm le, mert tudom, hogy édes mag van benne elrejtve.”

Legyen durva bár a külső
Azért meg ne vesd;
A burkát sohase nézzed:
Tartalmát keresd!

*

A DIÓ

A falu közelében egy diófa alatt két fiú egy diót talált. „Az enyim,” mondá Ignác; „mert én láttam meg először.” „Nem, az enyim” viszonzá Nándor, „mert én vettem föl először.” Mindketten nagy vitába ereszkedtek. „Én a vitát kiegyenlítem,” mondá egy nagyobb fiú, ki éppen oda érkezett, a két fiú közé állt, a diót feltörte, és így szólt: „Az egyik héja azé, ki a diót legelőször meglátta, a másik azé, ki azt legelőször fölemelte; magvát pedig magamnak tartom - az ítélet hozásáért!”

„Ez a vége”, tevé hozzá nevetve, „több pörnek.”

Ki minden apróságért
Perpatvart keres
Bajából jó hasznot
Egy harmadik szerez.

*

A KÖRTE

Egy nemes hölgy Béla fiát a hercegi udvarhoz adta apródnak. Búcsúzáskor könnyes szemekkel még a legszebb anyai tanácsokat adta neki. „Kedves fiam,” mondá többek között: „hordozd mindenkor az Istent szívedben, és mindent úgy tégy, mintha szemei előtt végeznéd. Légy gyermeki tisztelettel a herceg, a te urad, és testvéri szeretettel apródtársaid iránt. Kiváltképp pedig őrizkedjél főhibádtól - a nyalánkságtól.”

Bélának szolgálnia kellett asztalnál a herceget. Egyszer egy ezüsttálon cukorba főzött körtéket szolgált fel. Nagy kedve jött, egyet belőlök elvenni. Anyjának intései ugyan eszébe jutottak - azonban ő csak ingerét követte. Még az étterem ajtaja előtt vett el egy körtét és azt nagy

mohón lenyelte. De alig tette a tálat az asztalra, a szerencsétlen fiú halva rogyott a földre. A forró körte torkát és gyomrát megégette.

Fojtsd el szívedben a rossz hajlamot,
Az életünkre mindig vészt hozott.

*

AZ ALMÁK

Midőn a kis Gergely reggel kinézett ablakából, a szomszéd kertjében szebbnél szebb almákat látott feküdni a fűben. Hamar átfutott, a sövény egyik hasadékán a kertbe csúszott, s kabátjának és mellényének minden zsebét jól megtömte almákkal.

Azonban a kert ajtaján bottal a kezében betoppan a szomszéd. Gergely sebesen a sövényhasadék felé szökött, és megint ki akart csúszni.

De, jaj! teletömött zsebei miatt a kis kópé a szűk hasadékban fönnakadt. A lopott almákat megint vissza kellett adnia és tolvajságáért jól kikapott a szomszédtól.

„Jegyezd meg magadnak," mondá a szomszéd:

Ne nyúlj ahhoz, ami másé
Nincs rajt Isten áldása.
Lopott jószág sohsem volt még
Szerencsének forrása.

*

A VIRÁG

A kis Margit egy szép tavaszi reggelen kiment a falu melletti völgy pázsitjára, és virágokat szedett. Egy tövisbokor mellett sok szép ibolyát pillantott meg. Erre nagyon megörült, és mohón tépegetni kezdte őket.

Ekkor egy parasztember megszólítá: „Gyermek, távozzál azon tövisbokortól! Mérges kígyók tartózkodnak alatta."

Margit megijedt - és egy pillanatig abbanhagyta a virágszedést. Azonban nagyon vágyott szép virágokra. „Azt az ibolyát ott," mondá, „mely a fűből oly szép kéken kikandikál," le kell még tépnem.

Midőn a virág után nyúlt, azonnal egy kígyó szökött fel a bokorból, és Margit karjai körül tekerőzvén, megmarta őt, - és néhány óra múlva a bájos, virágzó leány meghalt.

Ne higyj az ingereknek, -
Nyugodtan élj, -
Mert rejtve bennük mindig
Ezer veszély.

*

A FORRÁS

Egy forró nyári napon a kis Vilmos kiment a szántóföldre. Arca égett a hőségtől és szomjában majdhogy el nem tikkadott. Ekkor egy forráshoz érkezett, mely egy tölgynek zöld árnyékában - mint a ragyogó ezüst - fakadt a sziklából.

Vilmos azonnal ivott a jéghideg vízből - és majdnem aléltan rogyott a földre. Betegen jött haza és veszélyes lázba esett. „Istenem” sóhajtozék betegágyán, „ki hitte volna, hogy azon forrás oly ártalmas mérget rejt!” Azonban atyja így szólt hozzá: „A tiszta forrás nem oka betegségednek, hanem a te vigyázatlanságod.”

A legtisztább gyönyört is,
Melyen szíved mulat,
Szenvedésre váltja
Az égő indulat.

*

A VISSZHANG

A kis György még mit sem tudott a visszhangról. Midőn egyszer a réten vidáman kiabálta: „Hó, hopp!” Azonnal felelt a közel erdő is: „Hó, hopp!” Erre bámulva kérdezé: „Ki vagy, te? Mily ostoba gyermek!” kiáltotta a fiú. - „Ostoba gyermek!” hangzott vissza az erdőben is.

Most György megbosszankodott és szitkokat kiabált be az erdőbe, melyek mind híven visszhangzottak. Erre aztán a képzelt gyermeket az egész erdőben kereste, hogy bosszút álljon rajta, de nem talált senkit.

Ezután György haza futott és anyjának panaszkodott, hogy egy gonosz fiú az erdőben elrejtőzött és gyalázta őt. Az anya mondá: „Ez egyszer önmagadat árultad el, és önmagad vádlója lettél! - Tudd meg, hogy te csak önön szavaidat hallottad. Mert amint arcodat már többször megláttad a vízben, úgy hallottad most hangodat az erdőben. Ha nyájas szót kiáltottál volna, a válasz is nyájas lett volna.”

De mindig úgy szokott az történni. Másoknak magaviselete mindenkor visszhangja a miénknek. Ha mi mások iránt nyájasak vagyunk, akkor ők is nyájasak irányunkban. De ha mi durvák és gorombák vagyunk irántuk, úgy mi sem várhatunk jobbat tőlük.

Amilyen az „adjon Isten”
Olyan lesz a „fogadj Isten.”

*

A SZIVÁRVÁNY

Egy rettentő vihar után nyájas szivárvány tűnt föl az égen. A kis Henrik éppen kinézett az ablakon, és örömtelve felkiált: „Ilyen csodaszép színeket még sohasem láttam! Ott az öreg fűzfánál a felhőkből egészen a földig nyúlnak le. Bizonyára a fa minden leveléről ily szép színek csöpögnek le. Azonnal odaszaladok, hogy festéktartóm kagylóit megtöltsem.”

A lehető legnagyobb sebességgel iramlott a fűzfához; azonban, bár bőrig ázott a szegény gyermek, a színeknek még árnyékát sem találta. Szomorúan ment megint haza, és szerencsétlenségét atyjának elpanaszlotta.

Az atya mosolygott és mondá: „Ezeket a színeket nem lehet szelencébe zárni; csak az esőcseppek ragyognak néhány pillanatig a nap sugarain oly szép színekben. A színpompa azonban nem valóság, nincs maradandósága. És így van, kedves gyermekem, minden dicsőséggel e világon; látszik ugyan valami, de nem egyéb hiú káprázatnál.” Azért:

Ne hadd külső színvarázstól
Megcsalni magadat,
Szép virágból is elégszer
Fanyar gyümölcs fakad.

*

AZ ESŐ

A kalmár egyszer a vásárról hazafelé lovagolt; jól megtöltött pénzes zsákja háta mögött a nyereghez volt erősítve. Nagyon esett az eső, és a jó ember bőrig megázott. Ezért igen elégedetlen volt, hogy az Isten útjához ilyen rossz időt adott.

Nemsokára egy sűrű erdőbe érkezett; rémületére egy latrot pillantott meg az úton, ki puskájával rácélozott - és a kakast felhúzta. Azonban az esőtől lőpora megnedvesedvén, a fegyver nem sült el. A kalmár lovát megsarkantyúzta és szerencsésen megmenekült.

Midőn biztonságba jutott, így szólt: „Mily esztelen ember voltam én, hogy a rossz időt békességes tűréssel nem viseltem. Ha az idő szép és száraz lett volna, most holtan hevernék itt az erdőben, és gyermekeim hasztalan várakoznának reám. Az eső, mely ellen zúgolódtam, vagyonomat és életemet mentette meg.”

Bár azt hiszed, hogy sújt az Isten,
És csapás az, mit rád bocsát:
A csapásból áldás lészen
S dicséred az ég urát.

*

A NAPVILÁG

„Bár mindig sütne a nap!” mondá Irénke egy homályos esős napon. Óhajtása beteljesedett. Hónapokon át egy felhőcske sem mutatkozott. A hosszú szárazság azonban nagy károkat okozott a szántóföldeken és réteken; Irénke kertjében is mind elhervadtak a virágok és füvek, és a kender, melynek nagyon örvendett, alig nőtt egy hüvelyknyi magasságra.

„Látod most,” mondá az anya, „hogy az eső épp oly szükséges, mint a napvilág! Hasonlóképpen miránk emberekre nézve sem volna jó, ha csupa derült és vidám napjaink lennének; kell, hogy borús napok, szenvedések és háborúságok is jöjjenek ránk, hogy ezek által jó emberekké legyünk.”

Mint az eső a fűszálnak,
Olyan a szívnek a bánat.
Eső nélkül nem jön el a kikelet.
Bánat nélkül az öröm sem terem meg.

*

A KÉT TESTVÉR

Egyszer Jakab és Anna egyedül voltak otthon. Jakab így szólt Annához: „Jer, keressünk valami jó ennivalót a házban, nagyon jól esnék.”
„Ha olyan helyre vezetsz, hol senki sem látja, én is veled tartok,” felelte Anna.
„Nos,” mondá Jakab, „jer velem a tejeskamrába, ott egy teli tál tejfölt fogunk megenni.”
„Ott a szomszéd lát bennünket, ki az utcán fát vág,” felel Anna.
„Akkor hát jöjj velem a konyhába,” mondá Jakab, „a konyhaszekrényben egy teli bögre méz van. Ebbe kenyerünket fogjuk bemártani.”
„Ott a szomszédasszony láthat be, ki az ablakánál ül és fon” válaszolá Anna.

„Akkor hát lenn a pincében almát fogunk enni," mondá Jakab, „ott oly sötét van, hogy valóban senki sem láthat."
Anna pedig mondá: „Igazán hiszed-e, hogy ott senki sem lát? Hát, nem tudsz te azon szemről odafönn, mely a falakon is áthat, és a sötétben is lát?"
Jakab erre megijedt és így szólt: „Igazad van, kedves húgom! Isten ott is lát minket, hol ember szeme nem láthat. Azért seholse cselekedjünk rosszat."
Anna örült, hogy Jakab az ő szavait szívére vette és egy szép képet ajándékozott neki, melyen Istennek sugárzó szeme ezen aláírással tündökölt:

Ne hadd, oh Isten! elfelednem,
Hogy mindent lát szemed,
így mentve tarthatom bűnöktől
Örökre szívemet.

*

A JÁMBOR ANYA ÉS A FIAI

1.

Egy nagy ünnep alkalmával így szólt az anya két fiához: „Vajha ma én is megjelenhetnék a templomban, és azon ezrekkel, kik ott összegyűlnek, a mindenható Istent imádhatnám! Azonban a városba mennem messze az út, és hintónk most nem segít rajtunk, mert szegények lettünk és lovainkat el kellett adnunk."
Fiai azonnal elővonták a hintót, és ajánlkoztak, hogy anyjokat a helységtől távol fekvő templomba viszik. Anyjok beszállt a kocsiba és a nemes ifjak lovak helyett vonták azt a városig. Az egész nép könnyekre fakadt az anya ájtatosságán és fiainak gyermeki szeretetén, és útjokat a város kapujától egész a templomig zöld galyakkal és friss virágokkal hintették be, és így szóltak: „Üdv a legszerencsésebb anyának és legnemesebb fiainak!"

Ifjú szívnek legszebb éke
A szülői szeretet.
Csak ki szülőit szerette
Élhet boldog életet.

2.

A nép ujjongása közt érkeztek a jó fiuk a templomig; a jó anya pedig sírva térdelt az oltárhoz és szívében imádkozék: „Szeretett Istenem! áldd meg két fiamat, és oly sorsot adj nekik, melyet

rájok nézve a legjobbnak ismersz."
Az ifjak anyjokat megint haza vonták és este vidáman aludni mentek. Midőn anyjok reggel fel akarta őket kelteni, mindketten szépen és bájosan feküdtek ágyukon, mint az angyalok - de többé föl nem ébredtek.
Az anya szeretett fiainak halálán eleinte nagyon megrettent, azonban nemsokára összeszedte magát és mondá: „Jóságos Isten! Te imámat meghallgatád! Most látom át, hogy a szelíd és boldog halál a legjobb, mit halandó emberek magoknak kívánhatnak. Fiaim most nálad vannak. A föld szegény volt ahhoz, hogy gyermeki szereteteket megjutalmazza, azért vetted őket a mennyországba magadhoz."

Ki a mennyországra gondol
Nem retteg az a haláltól.

*

A JÓ ATYA

Egy jó atya fontos ügyek miatt az ország fővárosában tartózkodott, az anya és a gyermekek pedig messze tőle egy kis falusi jószágon éltek. Egyszer az atya gyermekeinek egy nagy ládát küldött teli szép jószágokkal és levelet, melyben e szavak voltak: „Kedves gyermekeim! Legyetek istenfélők és jók; akkor nemsokára szabad lesz hozzám jönnötök. Örvendjetek, azon lakásban, melyet én számotokra készítettem, ezeknél még sokkal szebb ajándékokat tartogatok."
A gyermekek nagyon örültek és mondák: „Milyen jóságos a mi atyánk, és mennyi örömet szerez nekünk! Mi őt igazán szívünkből szeretjük, habár nem is látjuk, és arcára sem emlékezünk. Mi is örömet fogunk neki szerezni és úgy cselekedni, a mint levelében írta. Oh, mint örülünk, hogy jó atyánkat ismét megláthatjuk."
Az anya pedig így szólt hozzájuk: „Kedves gyermekeim! Amint atyátok e földön veletek cselekszik, úgy cselekszik a mennyei atya is az emberekkel."
„Mi emberek a jóságos Istent még nem látjuk. De ő mindenféle ajándékot ad nekünk, a napot, holdat és csillagokat, virágokat, gyümölcsöket és a mezők terméseit, melyekből az ő szeretetét megismerjük. A szentírás atyátok leveléhez hasonlít, melyben Isten az ő akaratát kinyilatkoztatja és a mennyországot ígéri nekünk. Ott még szebb adományok és nagyobb örömek várnak ránk, mint aminőket e világ adhat."
„Kell tehát, hogy mi a jó Istent viszont szeressük, az ő akaratát teljesítsük, és a mennyországnak örüljünk. Ott mi az Istent színről színre fogjuk látni és örömünk leírhatlan lesz."

Az Isten tiszta jóság,
És tiszta szeretet,
Szívünk csak őt szeretve
keressen örömet.

(Forrás: Schmid Kristóf: Tanulságos beszélykék kisebb gyermekek számára

Bp., 1891. – Az Athehaeum Társulat kiadása)